

ΟΙ ΛΥΟ ΦΙΛΟΙ

Ο Νικολός ειχεν έρθει στην πολιτεία από τό μακρινό χωριό του τόν καιρό του τρύγου. Χωμένος μέσα στά ντρίλινα βρακιά του, δυό σπιθαμές έλος, ειχε ζώσει στή μέση του τό πέτσινο λουρι με τό μαχαίρι του — τό μικρούτοικο μαχαίράκι, — πού με τούτο θά τρυγούσε κι αυτός σταφύλια με τόν πατέρα του μαζί και τή μάνα του. Σά μιλούσαν οι άλλοι τέντωνε τό μπόγι του, άνοιγε τά ματούδια του σά μύγδαλα, θαρρείς δυό μαύρες χάντρες στή μέση του προσώπου του, ζάρωνε τό προσωπάκι του με τά φουσκωμένα μήλα, με τήν πλατσουδερή μύτη, κι έβλεπε, έχοντας τά χέρια στίς τσέπες του.

Θύμωνε με τή μάνα του, πού του ξεφώνιζε 'νά βάνη τά μυτερά τσαρούχια του ή νά σταθή στόν παπᾶ νά τόν φωτίση πρωτομηνιά: μήνα 'Οχτώβρη, πάνω στόν τρύγο. — Δέ θέλω γώ τέτοια, άπαντούσε και γλιστρούσε σά χέλι.

Ο Νικολός ήταν μιá σπιθαμή, μά τρυγούσε ίσια με τούς μεγάλους. Πήρε τούτη τή φορά και μισθό. Κι' άφου καλόφαγε ένα μήνα και ρούφηξε και κρασί τουσχετό και τραγούδησε και χόρευε πηδηχτά στής γκάντινας τά ρυθμικά κλαψίματα, άποχαιρετώντας πιά τούς δικούς του, έμεινε στην πολιτεία. Τούς ξεπροβόδησε ως τήν άκρη τής πολιτείας, πού άρχισε ο δρόμος του μακρινού του χωριού, πού σκορφάλωνε στην πλαγιά του βουνού, και σκούπισε τά μάτια του ύγρα από τό κλάμα, και κάρφωσε τό μάτι του πίσω από τούς δικούς του, πού χαθήκανε σέ λίγο στό βάθος του δρόμου. "Έγινε δουλετής στό μεγάλο ζωέμπορο με τά παχιά μουστάκια και με τό δασύ στήθος χειμώνα καιρό και με τά μανίκια τής πατατούκας του κρεμασμένα από δω κι' από κει, και προσπαθούσε νά μάθη δουλειές και γράμματα.

"Έτσι ο Νικολός πήγαινε στό σκολειό και μάθαινε γράμματα και δουλειές. Τώρα μιλούσε λεύτερα και ήξερε ν' άφηγιέται μακρόσυρτα παραμύθια στά παιδιά, πού κάποτε τόν θύμωναν ή τόν πείραζαν και τόν έδερναν! — Χωριάτη, έ, Χωριάτη!

— Γώ δέν ειμαι χωριάτης, φώναζε πεισματάρικα κλαίγοντας λυπητερά και με παράπονο μεγάλο, και με χονδρά δάκρυα στά μάτια, τήν ώρα πού τά παιδιά τής γειτονιάς του τόν έγωναν ζωσμένο στή γωνιά τών δύο τοίχων του σπιτιού — άλλοι μικροί σατανάδες — και σάν έβραίο τόν παίδευαν νά μολογήση πώς ειναι χωριάτης.

— Γώ δέν ειμαι χωριάτης, βροντοφωνούσε πεισματικά, κοκκίνιζε και έκλαιγε άπαρηγόρητα.

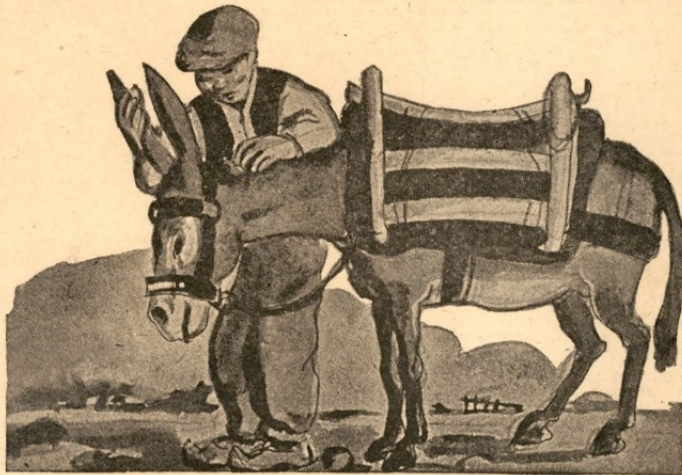
***

Ο Νικολός φορεί τώρα στενό πανταλόνι και μακρό ως κάτω. Πέταξε τά μάλλινα του ποπούρια, πού του έ-

φαινε ή μάνα του τό Δοξανιό και του ιστόρησε με δαχτάνι μαύρο ο άμπατζής του χωριού. Φορεί παπούτσια τώρα — τά ύστερνά του τσαρούχια κρέμονται από τήν κληματαριά για θύμηση — φορεί και σκουφι στην κορυφή του μογγδλικου κεφαλιού του. Είναι παραγιός, πού φροντίζει για τό στάβλο του σπιτιού, για τάχυρα, για τό γαϊδούρι, για τά γελάδια. Παίζει με τό μεγάλο άσπρο σκυλι τής στάνης, τό Μούργο, και παλεύει μαζί του, όπως θά πάλευε μ' ένα παιδι άλλο, σέρνει τό γέρικο γάιδαρο και πάει νά τόν ποτίση στό μεγάλο πηγάδι τής αύλης, παστρεύει τό στάβλο, κι' οδηγά κάθε πρωί τά γελάδια στην άγελαριά.

Τούς δικούς του δέν τούς ξανάειδε, ούτε και τούς θυμάται από τόν καιρό του τρύγου. — Νικολό, θά ξαναπάς στό χωριό σου; τόν ρωτούν. Τους άπαντά: Δέ θά πάω, δέν έχω δουλειά κει.

Στ' άχούρι, πού κοιμάται κι' ο ίδιος σένα κρεβάτι φτιαγμένο ψηλά με ξύλα άπελέκτα και στρώμα με άχυρα, ζή κι' άναπνέει μαζί του κι' ο γάιδαρος. Είναι τό άπομονητικό, τό λιτό, τό καλόβολο γαϊδούρι, πού δύσκολα τώρα πιά τόν πηγαινει σ' άμπέλι καθάλλα, πού με κόπο τόν φέρνει στό πατάμι ή τόν άκολουθει στίς άνοιξιότικες έκδρομές, στό δούλεμα τών άμπελιών. Από ένα χρόνο και τώρα ή ζωή του στέκεται στα χέρια του Νικολού. Σέ τούτον άνέθεσε τ' άφεντικό του νά τόν κυτάζη, νά τόν ποτίζη και γέρικο έτσι νά τόν συμπονώ, δίνοντας του λίγο άχυρο, λίγο σανό, λίγο κριθάρι κάποτε, πού πάντα βρίσκεται για δαύτον. — Καλά νά μου τόν κυτάς Νικολό, του συχνολέγει τ' άφεντικό του.

Αναρωτίσταν κι' έλεγε: Γιατί ζής κακομοίρη μου;

Ο Νικολός ο Μόγγολος, — έτσι τόν βγάλαν τά παιδιά τής γειτονιάς, για τά φουσκωμένα μήλα του προσώπου του, τήν πλατσουδερή του μύτη και τά μυγδαλένια μάτια του — παίρνοντας τον κάθε πρωί δεμένον μ' ένα σκονι περασμένο άπ' τό λαμό του, τόν πηγαινει στα γειτονικά λειβάδια, όπου παχύ γρασιδι άνθεί και πρασινίζει και καρφώνοντας τό χοντρό παλούκι με τό μακρό σχοινι τόν άφνει, χαϊδεύοντας τά μακρυά του αυτιά, νά βοσκήση, νά ζήση τή μέρα του. Τούτος πηγαινει στό σκολειό.

Στά χαϊδέματα τ' άνοιξιότικου ήλιου, στην άπόλαυσι πλούσιου γρασιδιού, περνά τά γερατεία του τό γαϊδούρι, γυρίζοντας συλλογιαμένο προς τά περασμένα! Δέν έχει τώρα παλληκαρωσίνες. Τά γέρικά του δόντια με κούρασι μασούν τό τρυφερό χορτάρι, και ή ράχι του δύσκολα άντέχει στό βαρύ σαμάρι του. Και στή μοναξιά του με ύγρα και ταιμπλιάρικα μάτια, μιá δαγκάνει τό γρασιδι και μιá σηκώνει τό κουρασμένο του γέρικο κεφάλι, γυρίζοντας πλάγια νά δη κάποτε έναν περαστικό διαβάτη. Κάθεται και κάποτε, γιατί τά γέρικά του πόδια δέν τόν ύπακουνε. Μασά κι' όνειρεύεται ο φτωχός. "Όλη ή ζωή κατεβατό - κατεβατό περνά μπρός άπ' τά μάτια του και σήνει σάν ίσκιος, σάν άχνός και χάνεται.

Τό κατάβραδο ο Νικολός γυρίζοντας από τό σκολειό, όπου μάθαινει γράμματα σπουδαία — γράμματα σπουδάματα του Θεού τά πράματα — και κάνοντας όλες τις δουλειές του, πού τις έμαθε απόζω κι' ανακατωτά, πηλαλά με μιá βίτσα στό χέρι, σά ζαρκάδι, και λύνοντας τον, τόν σέρνει με τό σκονι κατά τόν άνήφορο στό παχνι του, άφου πρώτα τόν οδηγεί ίσια στή γούρνα του μεγάλου πηγαιδιού τής αύλης νά τόν ξεδιψάση.

Ο Νικολός τόν αγαπά και τόν λυπάται δίχως νά βαρυκομά πίσω του μέσα στό στάβλο, όταν του δινή τή θροφή του, ή όταν τόν ποτίζη. Μόνο συχνά αναρωτιέται και λέγει: — Γιατί ζής κακομοίρη μου; Άχρηστος πιά

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΟΜΕΝΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Είπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην: "Ἀνθρώπος τις ἀποθνήσκων ἐκέλευσε τοὺς ἰδίους δοῦλους καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. Καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἓν, ἐκάστην κατὰ τὴν ἰδίαν δυνάμιν, καὶ ἀπέδημιξεν εὐθὺς. Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαθὼν εἰργασάτο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα. Ὁ αὐτὸς καὶ ὁ τὰ δύο ἐκέρθησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο, τὰ ἄλλα δὲ ἐκέρθησε ἐπὶ αὐτοῖς. Ἐφῆ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ: εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω" εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαθὼν εἶπε: κύριε, δύο τάλαντα μοι παρέθηκες. Ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρθησα ἐπὶ αὐτοῖς. Ἐφῆ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ: εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω" εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εὐληφῶς εἶπε: κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ άνθρωπος, θερίζων σπυρὶ οὐκ ἐσπεύρας καὶ συγκένων ὄθεν οὐ δισκορπίσας. Καὶ φοβήθητι ἀπελθὼν ἔκρυψε τὸ τάλαντον σου ἐν τῇ γῆ. Ἴδε ἔχεις τὸ σόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ: πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ ἤθεες ὅτι θερίζω σπυρὶ οὐκ ἐσπεύρας καὶ συγκένων μου τοὺς περὶ τῆς γῆς, καὶ ἄλλῳ ἐγὼ ἐκομιάζωμην ἢν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. Ἄρατι οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἕξωτερον· ἐκεῖ ἔστι ἡ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

Διδακτικωτάτη εἰς τοὺς χριστιανούς εἶναι καὶ ἡ ἐναντι παραβολὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὰ τάλαντα ποῦ ἔμοιρασαν ὁ Κύριος εἰς τοὺς δοῦλους τοῦ ἀντιπροσωπεῖται μεγάλῃ ἀξίαν χρημάτων. Μὲ αὐτὰ δὲ παραβάλλει ὁ Θεάνθρωπος τὰς δωρεὰς καὶ τὰ ἀπειρα ἀγαθὰ ποῦ μᾶς παρέχει ὁ Θεός. Τὰ χαρίσματα αὐτὰ τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἔχουν ἀξίαν ἀνυπολόγιστον. Ἄλλα διὰ ποῖον λόγον μᾶς τὰ δίδει; Καὶ αὐτὸ ἡ παραβολὴ τῶν τάλαντων μᾶς τὸ λέγει. "Ὅπως οἱ δοῦλοι τῆς παραβολῆς εἶχαν ὑποχρῶσαι νὰ κάμουν καλὴν χρῆσιν τῶν χρημάτων ποῦ τοὺς ἔδωσαν ὁ Κύριός των, ἔτσι καὶ ἡμεῖς ἔχομεν καθῆκαν νὰ χρησιμοποιοῦμεν τὰ ἀπειρα ἀγαθὰ ποῦ μᾶς δίδει ὁ Θεός ὄχι μόνον διὰ τὴν παρούσαν ζωὴν μας ποῦ εἶναι πρόσκαιρος, ἀλλὰ νὰ ἔχωμεν αὐτὰ ὡς ἐφοδίου καὶ μέσα πολῦτιμα ὅπως ἀποκτήσωμεν τὴν αἰώνιον ζωὴν. Δηλαδή τὰ ἀγαθὰ αὐτὰ νὰ τὰ διαθέτωμεν καὶ ἡμεῖς πλουσιοπάρχοι διὰ νὰ ἐξυπηρετήσωμεν τὸν πλησίον μας. "Ἄς μνησθῶμεν τοὺς δύο πρώτους δοῦλους τῆς ἐναντι περικοπῆς τοῦ Εὐαγγελίου ποῦ μὲ τὴν ἐργασίαν καὶ τὸν κόπον τους ἐξυπλάσασαν τὰ χρήματα ποῦ τοὺς ἔδωσαν ὁ Κύριός των, καὶ ὄχι τὸν τρίτον ὁ ὁποῖος ἐβείξε διαγωγὴν κακὴν καὶ ὄχι μόνον βὲν ἔκαμε καλὴν χρῆσιν τῶν χρημάτων ποῦ τοῦ ἐδόθησαν ἀλλὰ καὶ ἠθέλησε νὰ παραστήθῃ τὸν κύριόν του ὑπόθετον τῆς ὀκνηρίας καὶ ἀσυχνορίας του.

Πῶς ἐδέχθη ὁ Κύριος τοὺς δοῦλους του ὅταν ἐπέστρεψε; Τοὺς μὲν δύο πρώτους τοὺς ἐπήνεσε καὶ τοὺς ἐτίμησε διότι ἐφάνησαν φιλόπονοι καὶ δραστήριοι, τὸν δὲ τρίτον τὸν ἐτίμησε μὲ τιμωρίαν ὀσσηνὰν διὰ τὴν ὀκνηρίαν καὶ ἀσυχνορίαν του. Τὸ ἴδιον ἀκριβὸς θὰ συμβῆ καὶ εἰς ὅλους ἡμᾶς ὅταν παρουσιασθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Κυρίου μας διὰ νὰ μᾶς κρίνῃ. Ἐκαστος ἀναλόγως τῶν πράξεων του ἢ θὰ ἐπαινεθῆ καὶ θὰ κατατάχῃ μετὰ τῶν ἁγίων εἰς τὸν Παράδεισον, ἢ θὰ τιμωρηθῆ ριπτόμενος εἰς τὴν Κόλασιν εἰς αἰτίαι τῶν κακῶν του ἐπὶ τῆς γῆς πράξεων.

Δι' αὐτὸ ἔχομεν τὴν παραβολὴν τῶν τάλαντων ὅτ' ὄψιν μας καθ' ὅλην μας τὴν ζωὴν, ἄς προσέχομεν πῶς διαχειρίζομεθα τὰ ἀγαθὰ ποῦ μᾶς ἐδόθησαν καὶ ἄς μὴ ληθῶμεν ὅτι θὰ ὑπόσωμεν λόγον εἰς τὸν θεὸν κάποτε. "Ἄς μὴ ἀποδειχθῶμεν τότε κακοὶ διαχειρισταὶ καὶ καταχρησται τῶν χαρισμάτων ποῦ μᾶς ἐδόθησαν ἐφῆται. Τὰ ἀγαθὰ αὐτὰ ἄς τὰ δίδωμεν πᾶσι μὲ τὴν καρδίαν καὶ τὸν πληθύνῃ μας, ἄς τὰ διαχειρίζομεθα σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τότε μόνον θὰ ἀξιωθῶμεν νὰ ἀκούσωμεν δι.τι εἶπεν ὁ Κύριος εἰς τοὺς πιστοὺς ὑπηρέτας τῆς παραβολῆς: εἶπε δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ... εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ

Τρία μεγάλα καὶ δοξασιμενά παιδιά τους, προβάλλουν ἡ Πατρίδα καὶ ἡ Ἐκκλησία τις μέρες αὐτὲς γιὰ παραδειγματα σὲ ὅλη τὴ σπουδαίον νεολαίαν μας. Τοὺς τρεῖς μεγάλους Ἱεράρχας, Ἐσθητῆ τῶν γραμμῶν, ἔσθητῆ τῆς παιδείας, σχολικῆ ἔσθητῆ, ὀνομάζεται ἡ ἔσθητῆ τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν. Καὶ δὲ μπορούσαν νὰ γίνῃ πῶς πετυχημένη ἐκλογὴ. Εἶναι βέβαιον πῶς περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον οἱ τρεῖς αὐτοὶ μεγάλοι Ἑλληνες Ἱεράρχαι, ὁ Μέγας Βασιλεὺς, ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, μπορούν καὶ σήμερα καὶ πάντοτε νὰ χρησιμεύουν σὺν ὑποδείγματα σὲ νέες γενεές. Περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον μπόρασαν αὐτοὶ νὰ συνδυάσουν μὲ τὴν ψυχὴ καὶ τὴν προσωπικότητά τους τὴν ὑπερλαμπρὴν χριστιανικὴν ἀρετὴν μὲ τὴν βεβαίαν ἑλληνικὴν σοφίαν. Κι' ἐβίβαν καὶ τὸ παράδειγμα τους πῶς συμπεπαιστωμένοι καὶ πῶς ἐδερτυτικοὶ γιὰ τις κοινωνίες εἶναι νὰ συνεργάζονται ἡ σοφία μὲ τὴν ἀρετὴν, νὰ συνδυάζονται ἡ γνώσις μὲ τὴν πίστιν καὶ νὰ συμβάδῃ τὴν καλλιέργειαν τοῦ νοῦ μὲ τὸν ἐξευνητισμὸν τῆς καρδίας.

Ἐφῆσαν καὶ οἱ τρεῖς τὴν ἰδίαν ἐπαγγελίαν. Ὁ Γρηγόριος γεννήθηκε τὸ 329 μ. Χ., ὁ Βασιλεὺς τὸ 330, ὁ Χρυσόστομος τὸ 345. Ἦταν καὶ οἱ τρεῖς παιδιά οἰκονομικῶν χριστιανικῶν καὶ ἀναστρέφθηκαν ἀπὸ μικρὰ μὲ τὸ ἀδελφὸ γάρον τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ἐμορφώθηκαν σὲς περιημιότερες Σχολές τῆς ἐποχῆς τους. Ὁ Γρηγόριος ἐποπόδασε τὴν Να-

ζιανδὸν τὴν Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας, τὴν Κατάρειαν τῆς Παλαιστίνης, τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ στὰς Ἀθήνας. Ὁ Βασιλεὺς οὐκ τὴν Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας, τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ στὰς Ἀθήνας, συμφοιτητῆς καὶ ἀχώριστος φίλος μὲ τὸν Γρηγόριον. Ὁ Ἰωάννης τὴν πρωτεύουσαν τῆς Συρίας τὴν Ἀντιόχεια, ποῦ ἦταν τότε μεγάλο κέντρο παιδείας καὶ ἐπιστημῶν καὶ γι' αὐτὸ τῆς εἶχαν δοθεῖ τὸ τιμητικὸν ὄνομα «Συριάδες Ἀθηναῖοι».

Ἄν ὁμοῦς ἡ μόρφωσις ποῦ ἐπήραν ἦταν τόσο πλατεία καὶ βεβαία, παραδόξως καὶ οἱ τρεῖς τοὺς ἦταν προικισμένοι μὲ διανοητικὰ καὶ πνευματικὰ χαρίσματα σπάνια, χωρὶς τὰ ὁποῖα, βέβαια, ἡ μόρφωσις μονάχη δὲ μπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ ἀριστουργήματα. Ἐτοὶ ἀνεβείθησαν καὶ οἱ τρεῖς ὑπερόχοι συγγραφεῖς, φησιονομίες μέσα στὴν παγκόσμιον γραμματολογία. Ἄριστοι μὲν ἐπὶ ὑπέρβατον τῆς χριστιανικῆς ἀλήθειας, ἀνεβείθησαν ὑπερλαμπροὶ ἀγωνισταὶ τῆς πίστεως, ἐμείριστοι φωστῆρες τῆς τρισχιλίου θεότητος καθὼς ψάλλει ὁ ὁμνογράφος τῆς Ἐπιφάνειας, φωστῆρες ποῦ ἐσκόρπισαν πλοσίους εἰς ἀκτίνας τοῦ χριστιανικοῦ φωτός καὶ ἐφώτισαν καὶ ἐσπύρουνσαν ὅλο τὸν κόσμον μὲ τὴν ἀληθινὴν θεολογίαν τὸ δόγμα καὶ τὰ δόγματα. Ἄναγναστα μόνον τὰ σοφὰ των συγγραμματα, οἱ θεολογικὲς καὶ φιλοσοφικὲς τους ἐργασίες, οἱ ἐμπνευσμένοι λόγοι των μέσα στοὺς ὁποῖους ἐρμηνεύονται τὰ βαθιά

νόηματα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, καὶ ἀναπτύσσονται μὲ τρόπο μοναδικὸ ὅλα τὰ θρησκευτικὰ καὶ ἠθικὰ ζητήματα ποῦ ἀσχολοῦν τὸν ἄνθρωπον. Γι' αὐτὸ καὶ σήμερα, ὅσπου ἀπὸ δεκάπεντε αἰώνων, τὰ συγγραμματα τους εἶναι περιζήτητα, κυκλοφοροῦν μεταφρασμένα σ' ὅλες τις γλώσσες τοῦ πολιτισμένου κόσμου, καὶ ἐξακολουθοῦν πάντα ν' ἀποτελοῦν ἐντεροφῆμα καὶ πνευματικὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἀναρίθμητων ἀγνωστών των.

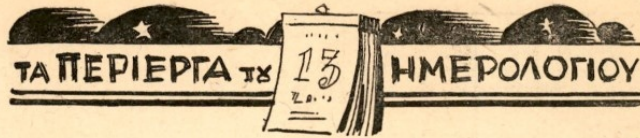
Μὰ οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι δὲν εἶναι μόνον μεγάλοι συγγραφεῖς, εἶναι καὶ ἀνεπείρητοι ρήτορες. Ἐχουν τὴν δύναμιν νὰ μπαίνουν στὰ καταβάθρα τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, νὰ νοιώθουν τις πνευματικὲς καὶ ἠθικὲς ἀνάγκαις τῆς, καὶ ἤξεραν ἀκόμη τὸ μυστικὸν καὶ συγκινοῦν, νὰ διδάσκουν, νὰ ἐλκόουν, νὰ ἀφελούν, νὰ σώζουν. Μὲ μιὰ γλώσσα ζωντανὴ καὶ συναρπαστικὴ, μὲ εἰκόνας καὶ περιγραφὰς καὶ μεταφορὰς τεχνικώτατας, μὲ ἐνύλλωττα καταπληκτικὴν φωνιὰν πίστεως καὶ ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἐσκόλιδωναν κυριολεκτικῶς τὰ πολυπληθῆ ἀκροατήρια τους, καὶ πολλὰς φορὰς τὰ συγκινοῦσαν σὲ τέτοιου βαθμοῦ ὥστε αὐτὰ λησμονιάνας πῶς βρισκονται μέσα στὸ ναὸ, ξεσποῦσαν σὲ χειροκροτήματα καὶ ζητωκραυγὰς.

Ἐκείνο ὄμοῦς ποῦ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο ἐκόμαν ἀγαπητὴ καὶ ἐξέχαστη τὴν μνήμην τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, εἶναι ἡ μεγάλη, ἡ ἀληθινὰ χριστιανικὴ καὶ εὐαγγελικὴ ἀρετὴ τους. Ἄν μὲ τὰ συγγραμματα τους ἀνεβεί-

χθηκαν ὑποδείγματα συγγραφῶν, ἡ ἀρετὴ των τοὺς ἐξέμωσε σὲ ὑποδείγματα ἀνθρώπων, σὲ πρότυπα χριστιανῶν. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ τοὺς ἀνάεσαν σὲ θρόνους μεγάλους καὶ δοξασιμενούς. Ὁ Βασιλεὺς ἐγένιν Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Καισάρειας ποῦ ἦταν πρωτεύουσα μίαν ἀπὸ τις μεγαλύτερες ἀνατολικῆς χώρας τῆς Αὐτοκρατορίας. Ὁ Γρηγόριος καὶ ὁ Χρυσόστομος ἐδόξαναν τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Πίστοι στὴν ὕψηλὴν τους ἀποστολήν, ἀφωτισμένοι στὸ ἱερὸ καὶ θεῖο ἔργο, ἦταν οἱ πρόμαχοι τῆς πίστεως, οἱ διδασκαλοὶ καὶ οἱ ὀδηγοὶ τοῦ χριστιανικοῦ κόμου, ἀληθινοὶ ποιμένες, ἀγρυπνοὶ φρουροὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἐβρυγέτες καὶ προστατῆς τῶν ποινημένων καὶ τῶν πασχόντων, ἀγγελοὶ παρηγορίας τῶν ὀφραγῶν καὶ τῶν ἀπροστατευτῶν, ἀφιλοχρήματα καὶ ἀφιλάργυροι σὲ βαθμὸν θυμαστά, ἀδάμαστα καὶ ἀάγιστοι μισοτάς στοὺς κινδύνους καὶ σὲς ἀπειλὰς ἀπίστων ἀρχόντων, πρόθυμοι πάντα νὰ χύσουν τὸ αἷμα καὶ νὰ προσφέρουν τὴ θυσίαν τῆς ζωῆς τους γιὰ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ.

A. I. ΓΚΙΑΛΛΑΣ

είσαι, τί την θέλεις τη ζωή; Και στέκεται πολλές φορές και τόν κυττά στα μάτια μετανοιωμένος για τὰ βαριά του λόγια και τις άδικες σκέψεις που κάνει με τὸ παιδικό του μυαλό. Κι' ὁ γάιδαρος βλέποντάς τον δακρυσμένος κατάματα θαρρείς και θέλει ν' ἀπαντήσει στή σκέψη του: — Ναι, ἀχρεῖαστος, μὰ νάφερες τόσα χρόνια τί πρόσφερα γὼ δὼ μέσα! Για ρώτα νὰ μάθης, παιδί ἄμυαλο, τί ἤμουνα γὼ! Κι' ἂν ἔγχα γλώσσα κι' ὀμλία θάκουγες τὴν ἱστορία μου γιὰ ν' ἀπορήσης!

“Ἐτσι λίγο-λίγο μεταξύ τους μεγαλώνει μιὰ ἀγάπη, μιὰ συμπόνια και συμπάθεια πολὺ μεγάλη. Καὶ μπαينوθαίνοντας ὁ Νικολὸς μέσα στὸ στάβλο και βλέποντάς τον νὰ στέκεται ἀκούητος και συλλογιμένος, τὸν λυπᾶται και τοῦ χαρίζει λόγια γαϊδευτικά και τοῦ ἀγκαλιάζει τὸ λαιμὸ και τὸ κεφάλι. Λυγίζουν τὰ πόδια του ἀπὸ χαρὰ, τὰ μάτια του ἀνοιγοκλειοῦν ἀπὸ τὸ χάδι και μετὶ τῆς ἀκρας τῶν ματιῶν του τὸν χαϊδεύει κι' αὐτὸς γιὰ τ' ἀστεία του ποῦ τοῦ κάνει! — Παλιό-παλιό, σὰ νὰ τοῦ λέη, ἂν μπορούσα νὰ 'οὔ μιλῶ, θὰ σοῦλεγα πόσο ἡ καρδιά μου σ' ἀγαπᾶ και σὲ πονεῖ, φτωχὸ παιδί!

Κι' ὁ Νικολὸς κάνοντας τὶς δουλιεὶς του — παστρεύει, σιάχνει, συγυρίζει — τραγουδᾷ και περνώντας πλάγι του τὸν ξαναχαϊδεύει. “Ἐπειτα τοῦ δίνει ἄχυρο ἢ λίγο κριθᾶρι και τοῦ κρεμᾶ τὸ ντουρβά ἀπὸ τ' αὐτιά. Καὶ τοῦ σφίγγει τὸ κεφάλι κάτω ἀπὸ τὴ μηχανάλη. Σὰ νὰ τοῦ λέη — Φίλε μου, ἀγάπη μου!

Ὁ καημένος ὁ γάιδαρος κρεμᾶ τὰ χεῖλια του, ἔτοιμος θαρρείς νὰ κλάψη και σταλάζουν τὰ μάτια του. “Ἄν δὲν κλαίη μετὶ φωνῆ, ὅμως ἀπὸ τὸ στάλαμα τῶν γέρικων ματιῶν του καταλαβαίνεις τὴ συγκίνησή του. Καὶ πάλι πρῶτ-πρῶτ τὸν βγάνει ἀπὸ τὸ στάβλο του και ξεκινᾷ γιὰ τ' ἀμπέλι. Σιγοπερπατοῦν σὺν δυὸ καλοὶ φίλοι. Καὶ βγαίνοντας ὁ Νικολὸς δέξω ἀπὸ τὴν πολιτεία τραγουδεῖ: «Παλιὸ καιροί, καλοὶ καιροὶ ποδχα και γὼ τὰ νιάτα». Καὶ νὰ σ' ἀμπέλι. Ὁ Νικολὸς καθάριζε τὰ κλήματα, βγάζει τὰ ζιζάνια, ὑλεύει. Τὸ φτωχὸ γέρικο γαϊδουρσκύβει τὸ κεφάλι του σ' ὄραϊο χορτάρι, στὸ τρυφερὸ γρασιδί, μὰ οὔτε δρεῖι ἔχει, οὔτε μπορεῖ νὰ μασήσει εὐκόλα τὸ γαϊδουράγκαθο π' ἀγαπᾶ, ποῦ νοστιμεύεται στὴν ἀκρη τᾶμπελιού. Νοιώθει τὶς δυνάμεις του νὰ χάνονται, καταλαβαίνει μεγάλη κούραση, κι' ὄλο ρουθουνίζει γιὰ νὰ λευτερώση τὰ ρουθούνια του ἀπὸ τὶς γεροντικές μύξες, ποῦ τοῦ κατεβαίνουν. Καὶ πάντα συλλογίζεται: Σελίδα-σελίδα περνοῦν ἀπὸ τὸ νοῦ του τὰ περασμένα. Θυμᾶται πῶς κι' αὐτὸς, πουλαράκι βυζανιάρικο ἄλλη φορά, πηλαλοῦσε και κλωτσοῦσε, ὅπως τώρα ὁ Νικολὸς, ὁ ἀγαπημένος του φίλος και ἡ ἀχώριστη του συντροφιά. Θυμᾶται πῶς μεγάλωσε λίγο-λίγο και τὸν χώρισαν ἀπὸ τὴ μάνα του, πῶς κουβάλησε φορτίο, πῶς περπάτησε πῶς ἔσυρε δικράνα σ' ἄλωνα, πῶς... πῶς... ὄλη του ἡ ζωὴ γλυκεῖα ἀνάμνησι, περασμένα λαχταριστά, θύμησι νοσταλγική. Καὶ τὰ μάτια του τρέχουν ποτάμι. Κατρακυλοῦν και χύ-

“Ἀφοῦ βρισκόμαστε στὴν ἀρχὴ τοῦ χρόνου, τὸ θέμα εἶναι ἀκόμη ἐπίκαιρο: τὸ ἡμερολόγιο ἔχει πολλὰς περιέργες πλευρῆς, τὶς ὁποῖες θὰ ἐξετάσωμε μιὰν πρὸς μιὰν. Καὶ εἶναι ἀπολύτως βέβαιον ὅτι οἱ περισσότεροὶ τοῦλάχιστον δὲν τὶς γνωρίζετε. Γιὰ νὰ πεισθῆτε προσπαθήστε ν' ἀπαντήσετε στὶς ἑξῆς ἐρωτήσεις:

- 1) Ὑπάρχουν μέσα στὸ χρόνο μῆνες ποὺ ἀρχίζουν τὴν ἴδια μέρα; Καὶ ἂν ὑπάρχουν ποσοὶ και ποιοὶ εἶναι;
- 2) Ποῖὸς μῆνας ἀρχίζει πάντα τὴν ἴδια μέρα κατὰ τὴν ὁποῖαν ἀρχίζει και ὁ Γενάρης; Ποιοὶ μῆνες ἀρχίζουν ὅπως ὁ Ἰούλιος; Καὶ ποιοὶ σὺν τὸν Σεπτέμβριο;
- 3) Ποιοὶ εἶναι οἱ τρεῖς μῆνες τοῦ χρόνου ποὺ ἀρχίζουν σὲ μέρες διαφορετικές ὁ ἕνας ἀπ' τὸν ἄλλον;
- 4) Ἄν ὑποθέσωμε ὅτι ἕνας χρόνος (ὄχι δισεκατοῦ) ἀρχίζει Τετάρτη, μπορεῖτε νὰ πῆτε ποῖα μέρα θὰ τελειώση;
- 5) Ὑπάρχουν ἡμέρες κατὰ τὶς ὁποῖες δὲν ἀρχίζει ποτὲ ὁ αἰώνας; Καὶ ποῖες εἶναι οἱ ἡμέρες αὐτές;
- 6) Ἐπειτα ἀπὸ πόσα χρόνια τὸ ἡμερολόγιο ἑνὸς ὀρισμένου ἔτους μπορεῖ νὰ χρησιμεύη γιὰ ἄλλο ἔτος;

Ἐπειδὴ λοιπὸν, ὅπως εἶπαμε προηγουμένως, ἐλάχιστοι ἀπὸ σὺς μπορεῖτε ν' ἀπαντήσετε σ' αὐτὲς τὶς ἐρωτήσεις, ἀλαμυθῶναμε ἐμεῖς νὰ σὺς ἱκανοποιήσωμε τὴν περιέργειαν. Οἱ ἀπαντήσεις στὰ ἑξῆς ἐρωτήματα εἶναι οἱ ἑξῆς:

- 1) Οἱ μῆνες Φεβρουάριος, Μάρτιος και

νοναὶ τὰ δάκρυα ὡς τὰ ρουθούνια του.

Κι' ὁ Νικολὸς τὸ μεσημέρι τρώγοντας ψωμί στὸν Ἰσκιό τῆς καρυδιάς, ἀλλάζει μαζί του κουβέντες: — Καημένε, γέρο μου, φάγε και σὺ και δίψασε νὰ πᾶμε στὸ ρυάκι νὰ πιῶμε μαζί τὸ γλυκόνερο, τὸ δροσόνερο, τὸ νερὸ ποῦ τραγουδεῖ μουρμουριστά. Γὼ πεινῶ και τρώγω. Φάγε και σὺ! Καὶ τοῦ δίνει μιὰ μπουκιά ψίχα ψωμιού. Κι' ὁ γερο-γάιδαρος τὸ παίρνει μετὰ χεῖλια του και τὸ σιγομασᾷ, γιὰτ' εἶναι ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Νικολοῦ. Σὺν τὸ μικρὸ παιδί θέλει χᾶδι, θέλει νὰ τὸν ταγίσουν. Καὶ τὰ μάτια του τρέχουν ρυάκι, νεροσυρμη.

Τὸ ἡλιοθασιλεμα τοὺς βρίσκει στὸ δρόμο. Ἄνεθαίνουν σιγά-σιγά στὴν ἀνηφορία. Οἱ Ἰσκιοὶ τοὺς μακροὶ σὺν ξωτικοὶ ἀπλώνονται στὴν ἀνηφορία. Τώρα σιγά-σιγά φτάνουν στὴν ἀψηλὴ κορφή κι' ἀπὸ κεῖ κατηφορίζοντας θὰ φτάσουν λίγο-λίγο στὸ στάβλο τους. Ἐκεῖ θάκουση τὴ βαρεῖα φωνὴ τ' ἀφεντικού: — Νικολό, τί γίνεται σήμερον ὁ γάιδαρος; Καὶ θὰ δοκιμάση ἕνα ρίγος ὁ φτωχὸς γάιδαρος νοιώθοντας τὴν βαρεῖα φωνή, ποῦ τόσα χρόνια τὸν πρόσταζε: — Ντίππ, Τσοῦτς! Ποῦ θὰ ποῦν: Ἐμπρός, στάσου.

***

Ἐνα γρήγορο πουρνὸ ζυπνώντας ὁ Νικολὸς ἀντίκρυσε τὸν ἀγαπημένο του γάιδαρο τεντωμένο στὴ γῆ χᾶμου. Τὸ

Νοῦμῆριος ἀρχίζουν πάντα τὴν ἴδια μέρα, πρᾶγμα ὅμως τὸ ὁποῖον δὲν παρατηρεῖται στὰ δισεκατὰ ἔτη.

2) Ὁ Ὀκτώβριος ἀρχίζει τὴν ἴδια μέρα μετὰ τὸν Ἰανουάριον, ὄχι ὅμως στὰ δισεκατὰ ἔτη. Ὁ Ἀπρίλιος ἀρχίζει τὴν ἴδια μέρα μετὰ τὸν Ἰούλιον, ἀκόμη και στὰ δισεκατὰ ἔτη, καθὼς ἐπίσης ὁ Δεκέμβριος ἀρχίζει τὴν ἴδια μέρα μετὰ τὸν Σεπτέμβριον.

3) Ὁ Μάϊος, ὁ Ἰούνιος και ὁ Ἀύγουστος ἀρχίζουν μετὰ διαφορετικὰς ἡμέρας ὁ ἕνας ἀπ' τὸν ἄλλον.

4) Τὰ χρόνια ποῦ δὲν εἶναι δισεκατὰ ἀρχίζουν και τελειώνουν πάντα μετὰ τὴν ἴδια μέρα.

5) Κανένας αἰώνας δὲν μπορεῖ ν' ἀρχίσῃ ἀπὸ Τετάρτη, Παρασκευὴ ἢ Κυριακή.

6) Ἡ τελευταία αὐτῆς ἐρώτησις εἶναι ἴσως ἡ πῶς ἐνδιαφέρουσα. Ἀπαντοῦμε λοιπὸν ὅτι τὸ ἴδιο ἡμερολόγιο μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθῆ καθε 28 χρόνια. Τὸ ἡμερολόγιο τοῦ 1940 λόγου χάριν εἶναι ἀκριβῶς τὸ ἴδιο μετὰ τὸ ἡμερολόγιο τοῦ 1912. Καὶ τὰ δύο αὐτὰ ἔτη εἶναι δισεκατὰ, ἀρχίζουν ἀπὸ Δευτέρα, τὸ Πάσχα συμπίπτει τὴν ἴδια μέρα, τὰ Χριστούγεννα συμπίπτουν τὴν Τετάρτην και οὕτω καθέξῃς.

Ἄν τὰ ἔτη 1912 και 1940 δὲν ἦταν δισεκατὰ, θὰ ἐτελείωναν σὲ Δευτέρα, ὅπως ἀρχισαν. Ἐπειδὴ ὅμως εἶναι δισεκατὰ τελειώνουν τὴν ἐπομένην τῆς ἐνάρεως, δηλαδὴ Τρίτην. Τέλος, ἂν σὺς μείνη ἀχρησιμοποίητο κανένα ἡμερολόγιο τοῦ 1940, μὴν τὸ πετάξετε, γιὰτι μπορεῖτε (και σὺς τὸ εὐχόμεθα) νὰ τὸ χρησιμοποιήσετε στὰ 1968.

κορμί του μετὰ τὸ κεφάλι, μετὰ τὴ γῆ ἀντάμα και τὰ ποδάρια του τεντωμένα. Τὴν ὥρα ποῦ ὁ Νικολὸς κοιμῶτανε τὸν παιδικὸ ἀμέριμον ὕπνον του, ὁ φτωχὸς γερο-γάιδαρος χαροπάλαιψε νὰ παραδώσῃ ψυχή. Τὴν ἡμέρα τούτῃ δὲν θὰ τὴν ξεχάση στὴ ζωὴ του ὁ Νικολὸς. Δὲ θὰ τοῦ φύγη ἀπὸ τὴ θύμησιν του ὁ χαμὸς τοῦ φίλου του. Κάτι πολὺ ἀδειανὸ τοῦ ἀφήκε στὴν ψυχή του. Δὲν εἶναι πιά νὰ τὸν ὀδηγήσῃ σ' ἀμπέλι, νὰ τὸν πάρῃ στὸ πηγᾶδι ἢ στὸ ρυάκι, οὔτε νὰ μιλήσῃ μαζί του, οὔτε νὰ τοῦ σιγαντραγουδήσῃ:

«Καιροὶ παλιοί, καλοὶ καιροί, ποδχα και γὼ τὰ νιάτα...».

Ἡ ψυχὴ του μελαγχολεῖ μέσα στὸ στάβλο. Κι' ὅταν συγυρίζῃ τὶς ἀγελάδες, τάλονατα, τὰ σκυλιά, μετὰ λυπητρῆφι στὴν ἀδειανὴ θέσι τοῦ πεθαμένου φίλου του, ποῦ γιὰ πολλὸν καιρὸ θὰ τοῦ τὸν θυμίζει.

— Στὸ μεγάλο χτήμα μέσα θὰ τὸν θάψετε, εἶπε ὁ ἀφεντικὸς μετὰ τὸ γυμνὸ τριχωτὸ στήθος.

Κατὰ τὸ ἡλιοθασιλεμα, ἐκεῖ ἀνάμεσα στὰ τρία κυπαρίσσια και τὶς βαγιές, ἐκεῖ μιὰ μεγάλη τρύπα ἔχαψε τὸ παγωμένο κορμί τοῦ γερο-γάιδαρου μετὰ τὰ πόδια δεμένα. Βαρὺ τὸ χῶμα τὸν ἐσκῆπασε γιὰ πάντα τὸ φτωχὸ γάιδαρο, ποῦ δοῦλεψε πιστά, ὑπάκουα και καματερά.

Πολύβ. Παπαχριστοδούλου